Verbonden door het water

2017

3 Oevers in de Gelderse Poort

Verbonden door het water

3 Oevers in de Gelderse Poort

Voorwoord

Al fietsend over de dijk schieten mij vaak de eerste versregels te binnen van H. Marsman's gedicht 'Denkend aan Holland zie ik breede rivieren traag door oneindig laagland gaan…' De Gelderse Poort is dan wel geen Holland maar een deel van Nederland, toch vind ik deze regels bijzonder goed passen in en bij ons prachtige rivierenlandschap.

De Rijn, de Waal en het Pannerdens Kanaal bepalen ieder op hun eigen wijze het achterliggende landschap. Met zijn kronkelende dijken, weidse luchten, uitgestrekte polders, koeien, schapen, paarden en altijd op de achtergrond het getjoek van de boten die met of zonder lading op weg zijn naar hun bestemming, is de Gelderse Poort hard op weg om een van de mooiste gebieden van Nederland te worden. In het unieke rivierenlandschap krijgt de natuur volop de gelegenheid om zich te ontwikkelen. Zo vind je er moerassen, ooijbossen, strangen en natuurlijk veel bijzondere planten en dieren. Het is een gebied dat iedere Nederlander zou moeten kennen en waar ook de buitenlander graag zijn tentje neer zou willen zetten.

De Gelderse Poort is een eenheid, maar met een duidelijke verscheidenheid. Het water zorgt voor unieke plekken, vormt z'n eigen biotoop. Zo ontdek je tijdens een wandeling door de Ooijpolder heel andere dingen dan tijdens een fietstocht over de Rijndijk. De Gelderse Poort kenmerkt zich ook door de kleine dijkdorpen en de rijke tradities. Een aantal cultuurhistorische plekken vertellen de geschiedenis van het gebied, zoals Fort Pannerden, de steenfabrieken, het Gemaal Oude Rijn en Kasteel Doornenburg. Verhalen die ook allemaal met het water te maken hebben. Eigenlijk is er in het gebied zoveel te zien en te beleven dat het allemaal niet in een boekje of een 3-daags festival past.

In dit prachtige gebied organiseren we nu alweer voor de derde keer het 3 Oeverfestival: een fantastische gelegenheid om cultuur en natuur een heel weekend lang in een unieke combinatie te beleven. Al fietsend, wandelend, varend -want via het fiets- en voetveer steek je makkelijk over naar 'de overkant'- voert zo'n tocht je langs unieke plekjes in de Gelderse Poort. De fietstochten leiden je van het ene optreden naar het andere, langs leuke ateliers waar je tot rust kunt komen door te genieten van prachtige schilderijen en/of beeldhouwwerken, verrassende optredens van dansers, muzikanten of een theatergezelschap.

Met het 3 Oever Festival willen ondernemers en kunstenaars de verbinding zoeken om hun gebied op de toeristische kaart te zetten. Nog een keer, voor het recreatieseizoen voorbij is, een geweldig feest verzorgen voor bewoners, toeristen, en andere bezoekers van de Gelderse poort. Respect voor de natuur staat daarbij hoog in het vaandel.

In het boekje 'Verbonden door het water' kun je de verhalen lezen van ondernemers, kunstenaars en artiesten die leven en werken in de Gelderse Poort. Het leven aan en met het water is hun inspiratiebron. Het is hun unieke plekje in de Gelderse Poort wat hen enthousiast maakt om mee te werken aan het 3 Oever Festival.

Ik hoop dat het boekje 'Verbonden door het water' en het 3 Oever Festival je alle redenen geven om nog meer te genieten van al het moois dat de Gelderse Poort je biedt.

De Gelderse Poort: een uniek decor voor een jaarlijks terugkerend festival, met voor elk wat wils!

Trudie de Jong
Voorzitter Stichting 3 Oever Festival

Inhoudsopgave

4 Voorwoord
7 Camping Waalstrand, kamperen op een unieke plek
11 VENT, een band met ambities
14 Waal, liedtekst
15 Marjolijn, gedreven kunstenaar met Passie
20 Waalweemoed, gedicht
21 De kracht van het verhaal
25 Conny Koster, Kunstatelier Ooy
28 Verbondenheid, gedicht
29 De Waard van Kekerdom
33 Rijnwaarden wordt Zevenaar
37 Hartkoor Kekerdom zingt als een stromende rivier
40 Leren vliegen, liedtekst
41 Beleef Rijn Waal, vereniging met potentie
45 De kracht van de rivier
48 De passie van Ria Koopmans
50 Kunstproject Open en Bloot
52 Land aon de grens, liedtekst
53 Adressen
54 Colofon en sponsoren

Kamperen op een unieke plek

Camping Waalstrand, al meer dan 50 jaar een familiebedrijf

Al meer dan 50 jaar wordt Camping Waalstrand, direct gelegen aan de Waal, gerund door de familie Cornelissen. Roger Cornelissen nam de camping over van zijn vader en beheert deze nu samen met zijn vrouw Anciëlla Tap. Met haar had ik een boeiend interview.

Anciëlla Tap vindt dat de camping zich op een unieke locatie in de Gelderse Poort bevindt. En dat is ook zo. 'Campinggasten kunnen hier direct aan de Waal hun caravan of tent neer zetten. En op het water is altijd wat te beleven. Vooral op een warme dag zie je de gasten lekker ontspannen urenlang naar het water zitten kijken. Schepen varen af en aan en het stromende water van de rivier heeft sowieso een rustgevend effect' vertelt Anciëlla. Dat water, de rivieren, dat maakt de Gelderse Poort zo'n bijzonder gebied. Elke oever is anders, maar toch is er een samenhang. Zo is er in de Millingerwaard, aan de overkant van de Waal, al veel meer aan natuurontwikkeling gedaan, maar daar wordt ook op onze oever, in de Klompenwaard, hard aan gewerkt. Dat is belangrijk voor het toerisme. Er worden meer fietspaden aangelegd zodat bezoekers echt de uiterwaarden in kunnen fietsen.

Belangrijk zijn ook de veerpontjes, die de bezoeker de gelegenheid geeft om de rivier over te steken. 'Aan de overkant ligt de Millinger Theetuin,' legt Anciëlla uit. De campinggasten steken graag de Waal over voor een bezoekje aan de theetuin en een kopje seizoenssoep bij de Waard van Kekerdom. Met de auto ben je bijna een uur onderweg, want dan moet je of via Nijmegen of via Duitsland. Met de fiets ben je er binnen een half uur.'

Anciëlla, die activiteitenbegeleidster was, heeft jarenlang zelf de activiteiten op de camping georganiseerd. Ze ontwikkelde en leidde struintochten voor de gasten en hielp kinderen met knutselen. Maar nu het veel drukker wordt met het runnen van de camping zelf, wijst ze de mensen steeds vaker op wat er allemaal in de omgeving te doen is. Zo leert ze zelf het gebied ook steeds beter kennen, want er zijn vanuit de camping hele mooie plekken te bezoeken, zoals Kasteel Doornenburg, Fort Pannerden en het Gemaal Oude Rijn.

Anciëlla rolde in het campingleven door verliefd te worden op de zoon van de campingbaas, Roger Cornelissen. Roger nam de camping over van zijn vader en zo kwam Anciëlla in de campingwereld terecht. 'Ik heb er niet echt bewust voor gekozen, maar ik doe het met heel veel plezier'.

Een halve eeuw geleden vonden mensen deze plek al heel interessant om er een tent neer te zetten. Maar de geschiedenis van dit bijzondere plekje aan de Waal begon 129 jaar geleden. De familie Cornelissen is in die tijd van Kekerdom overgestoken naar Gendt en heeft daar aan de Waaldijk een logement gekocht. Er werd een veerdienst gestart tussen Gendt en Kekerdom en het logement werd omgedoopt tot Veerhuis 'Concordia'. Bewoners van beide oevers, maar vooral arbeiders die werkten in de steenfabrieken op beide oevers, maakten gebruik van de veerverbinding en gaven wat van hun verdiende weekloon uit aan een borrel in het Veerhuis. Begin jaren 60, met de opkomst van het toerisme, kwam steeds vaker de vraag of er bij het veerhuis ook gekampeerd kon worden. Rogers vader zag daar wel brood in en is op de uiterwaarden bij het veerhuis een camping begonnen. De oom van Roger heeft de exploitatie van het Veerhuis voortgezet. Inmiddels is alweer de 4e generatie van de familie Cornelissen actief op deze locatie.

Een van de vaste gasten vertelt in het voorbijgaan: 'ik kom hier al 20 jaar. Wat ik zo prettig vindt is dat ik altijd heel gastvrij wordt ontvangen en Anciëlla en Roger altijd klaar staan als er iets is. Bovendien worden het terrein en de toiletgebouwen erg schoon gehouden.'

Anciëlla en haar man hebben leren omgaan met de grilligheid van de rivier. Zo stonden er voorheen ook stacaravans op het lagere deel van de camping, vlak aan de waterkant. Maar bij hoogwater moesten die stacaravans naar het hogere deel gebracht worden en dat was niet altijd even gemakkelijk. Nu zijn er direct aan het water vooral toeristische kampeerplaatsen. Toeristen blijven ook niet zo lang en tenten en gewone caravans zijn zo weg als het water te hoog wordt. De stacaravans van de vaste gasten staan op het hogere deel van de camping. 'De rivier is onze vriend, maar kan soms ook onze vijand zijn,' vertelt Anciëlla, want Camping Waalstrand heeft vorig jaar nog een tijdlang last van het hoge water gehad.

Anciëlla vindt het wel belangrijk dat er een keer per jaar een grote activiteit plaatsvindt die de drie oevers in de Gelderse Poort verbindt. Het 3 Oever Festival is daar een goed voorbeeld van. De rivier vormt toch wel een barriére. Zelf komt ze nagenoeg nooit aan de overkant. Zomers is het te druk om weg te gaan en 's winters varen de pontjes niet. Met zo'n 3 Oever Festival kun je mensen op een leuke manier laten kennis maken met alle leuke gelegenheden langs de rivieren. De drempel om eens naar andere kant te gaan wordt dan kleiner voor de toeristen en de ondernemers kunnen elkaar aanbevelen.
Het campingleven is een druk bestaan. Anciëlla en haar man maken lange dagen. 'Het is een manier van leven waar je voor kiest. Je moet de uren niet in geld willen uitdukken, dat is niet te doen. Maar we beseffen elk jaar weer dat we op een unieke locatie zitten en daar kunnen we ook intens van genieten.'

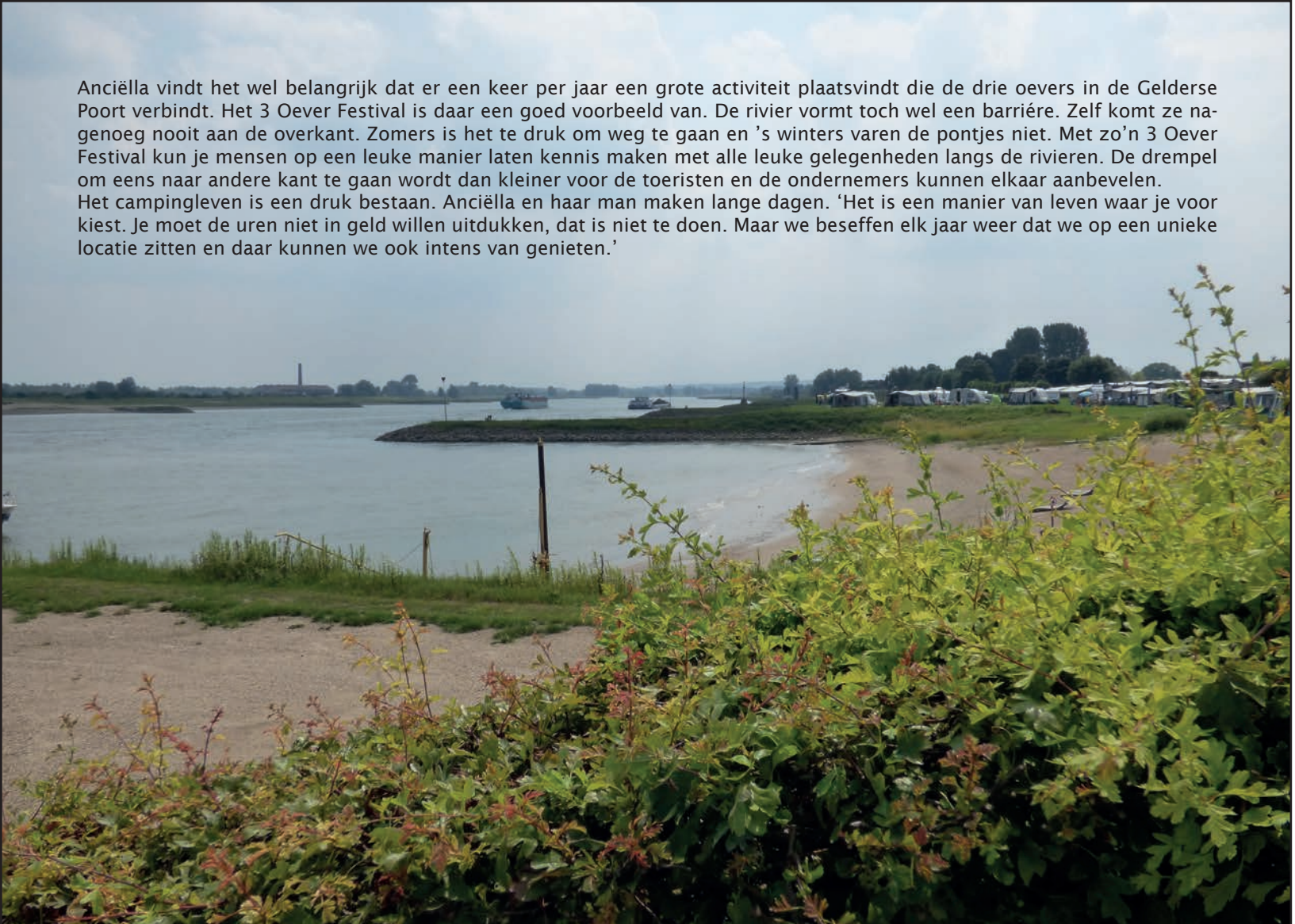

VENT, een band met ambities

VENT haalt inspiratie uit 't gebied

Eva Beunk maakt deel uit van VENT, een jonge muziekband in de Gelderse Poort. Zij vertelt waarom het zo leuk is om op te treden tijdens het 3 Oever Festival.

In de tweede klas van de middelbare school begonnen wij met enkele andere klasgenoten een band Vantage, waarmee we vooral covers en later enkele eigen nummers speelden. Vorig jaar ging Vantage uit elkaar en besloten wij met z'n drieën door te gaan, met Jeroen op het slagwerk, Jeroen op gitaar en Eva op trompet, piano en zang. Zo onstond de band VENT.

We merkten al snel dat deze bezetting ons meer vrijheid en inspiratie gaf om onze zelfgeschreven muziek op onze eigen manier vorm te geven. Nu repeteren we minstens een keer per week in Ooy bij Zevenaar. Ondanks dat we gaan studeren in Den Haag, Zwolle en Utrecht komen we steeds weer samen in dit gebied.

We schrijven al onze nummers zelf. Voor een nieuw nummer halen we inspiratie uit wat we om ons heen zien of meemaken. Zo is ook de Gelderse poort, de plek waar wij zijn opgegroeid en waar onze band is ontstaan, een inspiratiebron voor onze nummers. Vaak heeft een van ons een riff, tekst of melodie bedacht en bedenken we samen de rest van de muziek eromheen. Af en toe ontstaan de nummers zelfs ter plekke.

Met onze muziek proberen we vernieuwend te zijn. We vinden het fijn als we met onze nummers iets over kunnen brengen, maar willen vooral onszelf blijven verassen. Zolang de wow-momenten tijdens de repetities regelmatig terug blijven komen zijn wij tevreden. Als het publiek deze wow-momenten ook gaat voelen zijn we helemaal gelukkig.

Optreden tijdens het 3 Oever Festival vinden we bijzonder omdat het ons een kans geeft om onze muziek te laten horen op speciale plaatsen, waar we anders niet zouden optreden.

"Als het publiek de wow-momenten ook gaat voelen zijn we helemaal gelukkig."

Vorig jaar, op het 3 Oeverfestival, traden wij nog met onze vorige band Vantage op, dit jaar doen we dat dus met VENT. Wij vinden dit een geweldig festival dat de ogen van de bezoekers lijkt te openen voor dit gebied. Zo hoorden we vorig jaar van mensen dat ze de locatie zo mooi vonden, of bijvoorbeeld dit ene speciale plekje dat ze nog nooit hadden gezien. Het is erg mooi om te zien hoe het 3 Oever Festival allerlei losstaande gebieden in de Gelderse Poort met elkaar verbindt, waardoor mensen delen van hun eigen regio zien die ze nooit eerder hebben gezien.

We zijn daarnaast dankbaar dat we als beginnende band ook een podium krijgen. We vinden het gaaf dat wij tussen alle andere speciale optredens en artiesten op het festival mogen staan. Het artistieke karakter van het 3 Oever Festival geeft artiesten de kans om dingen te laten horen en te laten zien waarnaar op veel podia en festivals niet veel vraag is.

Waal

Zit verzonken in gedachten,
Tuur naar het water van de Waal.
In een ommezwaai gaan de golven,
Met mijn gedachten aan de haal.
Op het ritme van de wind,
Laag zeilend over het water,
Een vogel vliegend voedsel vindt.

Het is ochtend, zon gaat schijnen.
Op de golven die er deinen,
Drijf ik met de stroming mee.
Mijn gedachten en gevoelens,
Spoelt de Waal mee naar de zee.

Boten reizen heen en weer,
Ik vraag me af waarnaar ze varen.
Rotterdam of verder nog,
Buitengaats op woelige baren.
Als ik door het duinzand loop,
Warme korrels rond mijn voeten,
Mijn tenen in het water doop.

Het is middag, uren later,
In de koelte van het water,
Zwem ik met de stroming mee.
Mijn gedachten en gevoelens,
Spoelt de Waal mee naar de zee.

Als zon in het westen ondergaat,
In avondlicht de Waalbrug baadt,
Sint Steven afsteekt tegen lucht,
Wind zachtjes in mijn oren zucht,
Strek mij uit in ‘t warme zand,
Geef mij over aan de leegte,
Van het verlaten Waalstrand.

Het wordt avond, alsmaar later,
Op de grens van land en water,
Loop ik met de stroming mee.
Mijn gedachten en gevoelens,
Spoelt de Waal mee naar de zee.

Hans Hamers, zanger en gitarist

Gedreven kunstenaar met passie

Marjolijn schildert graag in de Gelderse Poort

Marjolijn Rigtering is een gedreven kunstenaar in Millingen aan de Rijn. Marjolijn heeft op de Zuidoever veel mensen benaderd om mee te doen aan het 3 Oever Festival van 2017. Haar enthousiasme werkt aanstekelijk, want dankzij haar doen veel kunstenaars mee aan de 3 Oever Open Atelier Route. Marjolijn is ook een boeiende verteller.

Na mijn eindexamen aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Tilburg, kreeg ik een onderwijsbaan in Nijmegen. Dat was toeval. Als jonge uitvoerend kunstenaar moest je een baan erbij hebben om te kunnen leven. Omdat het wonen op het platteland me meer trok dan dat de stad me boeide, zocht ik een huis in het rivierengebied. Ik woon er nu al bijna 50 jaar en het is een dagelijkse weldaad om wakker te worden in het dorp Millingen aan de Rijn, vlakbij de rivier. 's Morgens loop ik vaak, met een mok hete koffie, 100 meter naar een bankje op de dijk. Het eeuwige bewegen van schepen, die stroomopwaarts varen en stroomafwaarts gaan, boeit me.
Er is altijd leven op de rivier. Ook gek om te zien soms: kolenschip naar rechts, kolenschip naar links…, het zou toch efficiënter kunnen.

Vanaf het Trajanusplein in Nijmegen ben je binnen vijf minuten in een van de prachtigste polders van Nederland. Je vindt er een landschap met het water van de rivieren, de rugdekking van de heuvels en bossen, met een weids uitzicht over akkers en weilanden en hier en daar een pittoreske toren van een dorpje…, honderden schilderijen zie ik er elke dag weer.

"Er is altijd leven op de rivier. Dat boeit me."

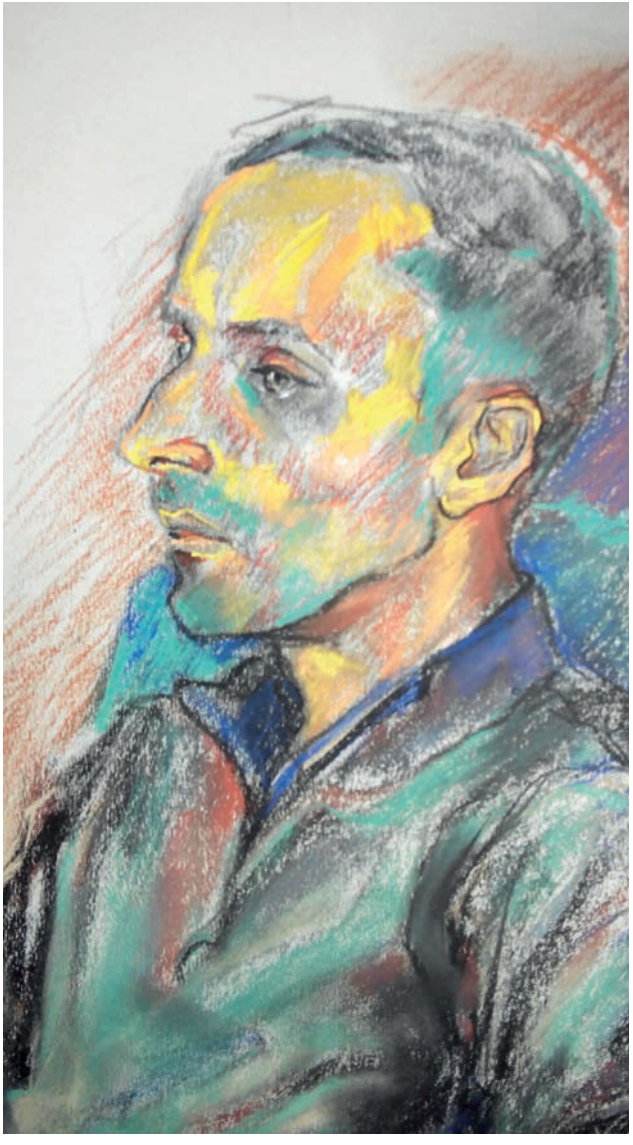

In de polder is veel cultuur in allerlei vormen, maar ook verdwenen cultuur. Het Romeinse rijk liep tot aan de Liemers en werd aan de noordzijde begrensd door de Waal (Vacalis) en Rijn (Rhinus). Er is buiten Nijmegen niet meer zoveel uit die tijd te vinden, behalve wat gebruiksvoorwerpen. Ook van de verdere geschiedenis tot 1800 is niet veel over.
Onlangs heb ik een reconstructie getekend van een kasteel, dat zowat in mijn achtertuin stond. Het is afgebrand door de Fransen in 1702. Het was het buitenverblijf van de Heren van Bergh in 's Heerenbergh. Will Oteman heeft veel speurwerk verricht om een reconstructie te kunnen laten maken. Het historisch verhaal van zijn hand over het kasteel 'Huys Millingen' is gepubliceerd in het Millings jaarboek van 2016.

De beschermde natuurgebieden van de Gelderse Poort (o.a. Ooijse- en Millingerwaard) worden bevolkt door wilde paarden en runderen, reewild en klein wild.
In het begin van de negentiger jaren zijn er przewalski-paarden uit onze polder vervoerd naar Mongolië, waar ze praktisch uitgestorven waren. Ze werden in speciale kisten vervoerd per vliegtuig. Eén van de paarden probeerde op Schiphol nog te ontsnappen uit zijn kist. Maar het kwam goed. Toen ik kort daarna een reis maakte (toevallig) ook naar Mongolië stonden daar, iets buiten de hoofdstad Ulan Bator, mijn 'wilde paarden' uit onze polder in quarantaine, om later losgelaten te worden op de Mongoolse steppen. Dat is wel een heel bijzondere belevenis.

Er zijn veel bevers in het waterrijke gebied van de Gelderse Poort. Ze bouwen er grote burchten en hebben al heel wat bomen laten vallen. Dit biedt een onwaarschijnlijk schouwspel: meer dan beendikke bomen, zomaar doorgeknaagd. Beschermde en onbeschermde planten groeien overvloedig in de Millingerwaard. Het ruikt er zo lekker. Je mag in de Gelderse Poort dwars door het land struinen en dat doe ik dan ook heel graag. Bijzonder zijn de ruim 8000 jaar oude eikenstammen, die opgebaggerd zijn uit de rivier. Ze zijn daarna als een historisch monument rechtop gezet in een soort ijzeren corset. Je kunt het van ver af al zien, als een baken van de Millingerwaard.

De eiken zijn niet geconserveerd en buiten het water vallen ze ten prooi aan de effecten van het weer. Er staan er nog tien van de dertien overeind op een gebiedje waar zich het enige Nederlandse rivier-stuifduin bevindt. Ik schilder graag in dat gebied.

Ter hoogte van Millingen is de rivier heel breed. Tussen de kribben bevinden zich mooie zandstrandjes. Maar het water is soms gevaarlijk om te zwemmen door de zuiging van de schepen en de effecten rond de kop van de krib.
Onze grote water-reddingshond Boris (Leonberger) is eens bijna kopje onder gegaan op de kop van zo'n krib. Hij zwom en zwom voor zijn leven, maar kwam geen centimeter vooruit. Ten laatste rondde hij toch de kop en kwam aangeslagen aan land.

"Je mag in de Gelderse Poort dwars door het land struinen."

Langs de oevers van de rivier is het altijd mooi om te schilderen, maar ook een dorpsaanzicht vanaf de omringende akkers en weilanden kan prachtig zijn. Elk weertype heeft zijn charme. Een klein streepje land met daarboven een eindeloze blauwe hemel, wisselt af met woeste waailuchten en donkere donderwolken. Soms zie je ook een lint van dorpssilhouetten met daarboven sprookjesachtige witte wolkjes. De ene keer lijkt de andere oever dichtbij, de andere keer is de overkant onzichtbaar ver weg. Ook geluiden klinken steeds anders, zeker bij mist, wanneer alles gedempt is. De scheepswerf is al een paar jaar gesloten, maar ik mis zo het geluid van de klinknagels in de ochtend. Elke slag had een echo. Je werd ermee wakker, vlak nadat de mechanische toeter twee keer had geblazen om het begin van de werktijd aan te geven. Dat was om half acht in de morgen.
Ik heb vaak tekeningen gemaakt van de werf. Wat een mooi bedrijf was dat toch. Een enkele keer komt er nog wel eens een Frans schip door de rivier of een oud Belgisch schip. Die hebben speciale motoren. Dan rammelen de serredeuren van mijn huis in een duet met de tweetakt scheepsmotoren.

Toen ik kwam wonen in de polder was dat niet zo heel bewust een keuze voor déze plek in het dorp Millingen. Nu ik er langer woon wil ik er nooit meer weg. Ik heb nogal wat reizen gemaakt over de wereld en doe dat nog, maar elke keer wanneer ik terugkom, in Nijmegen bij het Trajanusplein de bocht om ga en de polder zie, dan springt mijn hart op en voel ik me gelukkig. Ik hou van het licht en het landschap, maar ook van de mensen. In mijn atelier aan huis heb ik vele dorpsgenoten mogen leren schilderen. Het is er altijd gezellig, terwijl er ook heel serieus wordt gestudeerd. Ik hou van mijn vak en deel mijn vakmanschap graag met mijn cursisten. Er is ook een wisselwerking: ik probeer 'het eigene en creatieve' uit de cursisten los te kietelen. Zij geven mij feed-back en zorgen dat ik alsmaar nieuwe ideeën krijg, waarmee ik de creatieve ontwikkeling van hen (èn van mijzelf) kan voeden.

Wisselwerkingen zijn sowieso een mogelijke bron van creativiteit. Zulke kruisbestuivingen vinden ook plaats tijdens het 3 Oever Festival. Heerlijk vind ik dat. Het geeft een levendige, bruisende sfeer in het festivalgebied met effecten die nog heel lang na-ebben. Hoe leuk is het niet om creatieve kunstenaars te ontmoeten die vlakbij wonen, maar die je eerder nog niet kende. Hoe bijzonder is het om dan samen iets te ondernemen en elkaar te versterken in de uitwisseling van ideeën en de uitvoering ervan. Het 3 Oever Festival is een verbindend festival en zal ieder jaar weer nieuwe verrassingen opleveren.

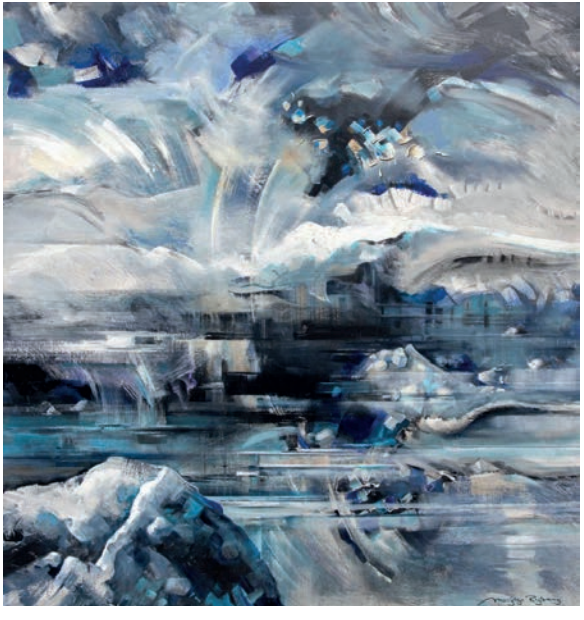

Waalweemoed

Wat weet de rivier van de weg,
die ooit begon, onzichtbaar, hoog, en
na de langste afstand en de wijdste bochten
steeds naar de breedste breedte zoekt,
die vindt en oplost in zichzelf?

Ook ik weet niet waar ik begon,
wanneer en vooral niet: waarom.

Wij lijken op elkaar, de rivier en ik,
de rivier en jij en wij.
Eens kroop het leven naar het land.
Zie mij: ik sta rechtop.
Eens telden wij één cel,
Nu denk ik na, droom op mijn oever,
vaar mee met de stroom,
en eindig ooit in zee.

Bij elke bocht kijk ik vooruit zover ik kan en
weer terug, waar ik niets meer zie.
Waar is de Waal? Wanneer? Waarom?

Noud Bles

Foto: ‘Witte zon’, Andrea Gulickx Photography

De kracht van het verhaal

Op verhaal komen in de Gelderse Poort

Schrijver/dichter Annet Murre schreef voor deze uitgave van 'Verbonden door het water' een verhaal over het verhaal. Verhalen zijn hetzelfde gebleven door de tijden heen, de manier waarop we ze vasthouden en beleven is misschien veranderd.

'

Kilometers naar alle kanten zaaiden
de ceders jonge boompjes uit,
de grote ceder zat vol brokken hars,
die als regen naar beneden miezerde.
En overal in het bos ging een vogel zingen
en antwoordde een ander.
Een constant kabaal was het geluid,
een enkele boomkrekel begon een luid koor.
Een woudduif kreunde, een tortelduif
riep een antwoord.
En toen de ooievaar schreeuwde,
juichte het hele bos.'

Dit fragment is te lezen in het oudste literaire verhaal van de wereld over een Sumerische moord in het cederbos. Het heet 'het epos van Gilgamesj'. Het verhaal is 4500 jaar oud en gebeiteld in kleitabletten. Het stokoude verhaal verraste mij omdat het ook vandaag nog zo verteld zou kunnen worden. In mijn fantasie zie ik de mannen en vrouwen uit die tijd rondom een vuur elkaar dit spannende moordverhaal vertellen dat zo argeloos begint.

Lezen en schrijven, toen en nu!

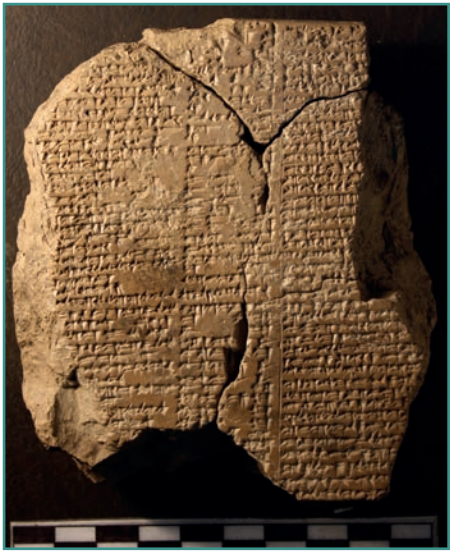

En ik hoor ze na afloop zeggen. ‘Dit is een belangrijk verhaal. Kom, pak je beitel. Dan beitelen we het in een kleitablet.’ En met eindeloos geduld bikken ze wekenlang het verhaal in elf stenen tabletten. De wereld is veranderd, maar de verhalen en de verbeelding zijn gebleven. Nu bellen of appen we elkaar, we gaan naar het terras of zitten gezellig in de tuin om te vertellen wat we meemaken. Na het spijkerschrift kwamen de gedrukte boeken en daarna miljarden digitale verhalen, foto’s en blogs op internet. De tijd heeft niet het verhaal maar wel de vorm van vastleggen veranderd. Dat kun je jammer vinden of je kunt onderzoeken hoe we deze nieuwe mogelijkheden ter meerdere glorie van het verhaal kunnen gebruiken.

Wat zouden we zijn zonder onze verhalen? We zouden niet weten waar we vandaan komen en we zouden niet weten waarnaartoe te gaan. Verhalen bevestigen ons bestaan hier op aarde. Ze geven ons de mogelijkheid om orde te scheppen in de onsamenhangende, drukke en chaotische wereld waarin we leven. Ze scheppen verbinding en herkenning. Ze laten ons nadenken over onszelf en de wereld en ze geven ons de mogelijkheid om onze emoties te uiten. Verhalen zijn onmisbaar.

Hoewel je je er meestal niet bewust van bent, hoor je de hele dag verhalen. Je kind dat opgewonden thuiskomt en vertelt over de ruzie die er op het schoolplein was, je buurman die jou in vertrouwen neemt over een oud geldkistje dat hij in de grond heeft gevonden of het krantenbericht dat je vanmorgen bij de koffie las over een aanslag in Londen. Overal zijn verhalen. Verhalen over het leven dat je leidt. Verhalen dichtbij, verhalen ver weg, verhalen die je raken, waargebeurd of fictie.

De meeste leg je nooit vast. Ze stromen als een rivier voorbij. Even heb je ze in het vizier waarna ze vervloeien in alle andere verhalen die de rivier met zich mee neemt. En voor je het weet komen er weer nieuwe levendige verhalen en zijn de oude nog slechts herinneringen van ooit, lang geleden. Dat geeft niet. Dat is zoals het gaat.

Op het 3 Oever Festival worden vele verhalen verteld. Je fietst, wandelt of vaart er in zo’n festivalweekend doorheen. Je komt ze tegen in de Schrijffabriek in Leuth waar je zelf mee kunt schrijven aan het langste gedicht Ooi(j)t en iets leert over poëzie. Je herkent jouw eigen verhaal in een prachtig schilderij of beeld in een atelier dat je bezoekt. Je hoort nieuwe verhalen van een theatergezelschap of in een muziekstuk op de pleisterplaatsen langs de 3 oevers. En zelfs als je onderweg bent, van de ene plek naar de andere, kom je verhalen tegen. Je ziet bijzondere planten langs de kronkelende dijken die dwars door de akkers lopen. Je hoort het riet ruisen langs de rivier en de lokroep van de wilde ganzen.

Schrijffabriek in Leuth

Als je echt intens luistert en kijkt, vertelt de prachtige natuur van dit gebied jou haar verhaal. Dan is het zaak om even stil te staan of af te stappen en je mee te laten voeren en te genieten. Op het 3 Oever Festival ontdek je verhalen en kom je zelf op verhaal. Het festival is een jaarlijks terugkerend festijn in de Gelderse Poort. Hou je van verhalen? Kom dan ook naar het 3 Oever Festival, elk jaar in het 3e weekend van september.

Conny Koster, Kunstatelier Ooy

Raku stoken, voor 't craquelé-effect

Conny Koster van Kunstatelier Ooy is een van de kunstenaars aan de Oostoever die meedoet aan de 3 Oever Open Atelier Route. Zij vertelt wat ze doet en waarom de Gelderse Poort voor haar zo bijzonder is.

De Gelderse Poort is een mooi divers gebied met vooral veel ruimte en weidse uitzichten, echt specifiek een rivierenlandschap. Waar ik woon, tussen het Rijn-Strangengebied en de rand van de bebouwde kom van Zevenaar, in het buurtschap Ooy, is ruimte genoeg. Ik woon hier al 13 jaar met veel plezier. Nog steeds voelt het soms alsof ik hier op vakantie ben.

Ik ben in dit gebied terecht gekomen juist omdat hier ruimte is. In Velp, waar ik voorheen woonde, had ik een atelier cq. huisje in de tuin, een schuurtje in Huissen om te beeldhouwen en een atelier in Arnhem. Nu heb ik een atelier aan huis en een buitenruimte om te beeldhouwen en workshops te geven. Nadat ik de docentenopleiding handvaardigheid en tekenen had afgerond, gaf ik al gauw pottenbak-en boetseercursussen.

Later heb ik me ontwikkeld als beeldhouwer in steen. Maar altijd ben ik ook keramiek blijven maken. Nu geef ik met veel plezier nog les aan volwassenen bij de KWA in Schaarsbergen (Werkplaats voor Kunstzinnige Ontwikkeling) als docent beeldhouwen en boetseren.

Vorig jaar organiseerde ik voor de derde keer een kunstmanifestatie in twee prachtige tuinen. Naast mijn eigen werk waren er verschillende kunstenaars die hun beelden lieten zien, een kunstmarkt en een benefiet diner. De toeschouwers hebben genoten, vooral ook van het zonnebloemveld.
Omdat ik vanaf 2000 creatieve projecten doe met kinderen in Midden en Zuid Amerika, maak ik samen met een aantal cursisten kleine werkstukjes van keramiek. De opbrengst van deze producten, die ik naast mijn eigen werk op kunstmarkten en exposities verkoop, is voor deze projecten. Omdat deze producten raku gestookt zijn en er al heel veel zijn gemaakt, ben ik ondertussen erg ervaren in deze stooktechniek.

Door de workshops en demonstraties raku stoken ben ik mezelf meer gaan toeleggen op Raku kunst. Mij gaat het erom dat het patroon meer aandacht vraagt dan de vorm van keramiek. Tijdens de 3 Oever Open Atelier Route van het 3 Oever Festival geef ik bij mijn atelier in Zevenaar op alle drie de dagen om 15.00 uur een demonstratie raku stoken. Iedereen is hierbij van harte welkom. Tevens is mijn nieuwe werk te bewonderen en kan iedereen een klaproos kopen voor het goede doel.

"Ik woon hier al 13 jaar, maar ik heb nog steeds het gevoel dat ik op vakantie ben."

Het 3 Oever Festival heeft zeker een meerwaarde voor de beeldende kunst. In dit gebied is waardering voor kunst niet zo bekend. Er is wel belangstelling, maar de mensen moeten aan de hand genomen worden om kennis te maken met kunst. Dat kan nu juist zo goed met dit festival waar kunstenaars zich in de 3 Oever Open Atelier Route presenteren.
Ik ben blij met het 3 Oever Festival en hoop dat het tot een ware happening zal uitgroeien in deze streek.

Verbondenheid

Soms, als ik naar het water staar,
Een rustmoment in een jachtig bestaan,
Mijmerend over hoe ik mijn leven ervaar,
En waar ik uiteindelijk naar toe zal gaan,
Voel ik een vredige verbondenheid,
Met het water, de wolken, de winden.

Dan weet ik dat ik, met het verstrijken van de tijd,
De bestemming van m'n leven ooit wel zal vinden.

Alie Engelsman

De Waard van Kekerdom

De Waard van Kekerdom, een heerlijke plek om te relaxen

In het dorpje Kekerdom staat het gezellige wilderniscafé De Waard van Kekerdom. Het café wordt met veel passie gerund door de 'waard' Hjalmar Bastiaans. Het café straalt een prettige huiselijke sfeer uit. Het is een mooie plek om bij te komen van een wandeling door de Millingerwaard, maar het café heeft veel meer te bieden.

De Waard van Kekerdom te Kekerdom ligt middenin de Ooijpolder, tussen Nijmegen en het Duitse Kleve. De Ooijpolder kenmerkt zich door de Ooijbossen (bossen, die op natuurlijke wijze zijn ontstaan door de rivieren), moerassen en waterplassen.

In deze Ooijpolder ligt de Millingerwaard. De Millingerwaard is een van de oudste natuurontwikkelingsgebieden langs de Waal. Het wordt ook wel eens de wildste natuur van Nederland genoemd, je kunt er namelijk ongekende planten- en dierenrijkdom ontdekken. We hebben het hier dan ook niet over wandelen, maar over struinen, lekker met je laarzen door de blubber. Op je struintocht kan je misschien de grote Galloway-runderen en reeën zien en de prachtige Konik-paarden tegenkomen. In de moerassen zwemmen bevers en veel vissen. De vissen trekken vogels aan, waaronder de zilverreiger.

"Lekker met je laarzen door de blubber."

Andere bijzonderheden in de Millingerwaard zijn de inmiddels hoogste rivierduin in Nederland (bijna 10 meter hoog) en de Woodhenge.
De Woodhenge is ontstaan doordat er tijdens de baggerwerkzaamheden tientallen eeuwenoude eikenstammen opgegraven werden. Een aantal van deze oudste bomen van Nederland is in de Millingerwaard langs de rivier gezet, als symbool voor het herstel van de natuur. Al met al is dit een bezoek aan de Millingerwaard zeker waard.

Aan de poort van dit prachtige en unieke stukje Nederland staat De Waard van Kekerdom. Je kunt er na een wandeling genieten van een kopje koffie of een verse lunch. Het restaurant kent een uitgebreide en creatieve lunch en dinerkaart. Daarnaast worden er dikwijls thema-diners georganiseerd zoals het paddenstoelen- of wilddiner. Ook staat de Waard bekend om haar feesten, er worden regelmatig geweldige dansfeesten georganiseerd en zijn er wekelijks bands, singer-songwriters en ensembles te bewonderen en beluisteren op de zaterdagavond of de zondagmiddag.

Voor wie meerdere dagen in de Millingerwaard wil struinen heeft De Waard van Kekerdom een Bed & Brood. Deze Bed & Brood heeft drie kamers op de bovenverdieping van het café. Je kunt er in een huiselijke sfeer comfortabel overnachten, 's morgens uitgerust wakker worden en genieten van een heerlijk ontbijt. Op het zonnige terras of in de rustige tuin kun je, onder het genot van een kopje vers gezette koffie of thee, weer een mooie wandeling door de mooie omgeving uitstippelen.

Al met al zijn de mogelijkheden vrijwel eindeloos bij De Waard van Kekerdom. Deze plek is niet voor niets een pleisterplaats in het 3 Oever Festival. Hjalmar brengt muziek en kunst samen in zijn café. Zo zijn er in 2017 optredens gepland van onder andere Wood'n Goldfish, een jonge singer/songwritersband en vindt in november opnieuw een Tom Waits-avond plaats. Op deze avond zullen verschillende muzikanten een ode brengen aan een legendarische muzikant. Daarnaast is er in het café een mooie expositie te zien van kunstenares Marlynn Amina, die tijdens het festival ook workshops zal geven. De Waard van Kekerdom zal tevens de locatie zijn waar een Pakje Kunst gekocht kan worden. Uit de Artomaat (vergelijk het met een sigarettenautomaat) kun je voor 4 euro een pakje halen. Wat er in dat pakje zit is een verrassing, maar het is in ieder geval een kunstwerk van een van de deelnemers aan de 3 Oever Open Atelier Route.

Broedplaats Bijeenkomst van het 3 Oever Festival in De Waard van Kekerdom, juni 2017

Rijnwaarden wordt Zevenaar

Afscheid van een fijne gemeente

In 2017 nemen we afscheid van de gemeente Rijnwaarden. De zes dorpen die samen deze gemeente vormen, zullen tot de gemeente Zevenaar gaan horen. Servaas Beunk, inwoner van Lobith, een van de dorpen, en een van de organisatoren van het 3 Oever Festival, vertelt over een stukje geschiedenis.

In 1985 werden Lobith, Tolkamer, Spijk, Herwen, Aerdt en Pannerden, dorpen met hun eigen geschiedenis, hun eigen karakter en hun eigen rijke verenigingsleven, samengesmolten tot één gemeente. Deze zes dorpen vormden tot september 2017 samen de gemeente Rijnwaarden.

De bewoningsgeschiedenis gaat terug tot de Romeinse tijd. Waar nu het water van de Bijland klotst, stond vroeger een fort, Carvium ad Molem, onderdeel van de Romeinse Limes. Dat weten we, omdat er in de jaren '30 van de vorige eeuw, toen de Bijlandse Waard grotendeels werd ontgrond, een grafsteen van een zekere Marcus Mallius is gevonden. Dat was een bijzondere grafsteen, want het had een plaatsnaamaanduiding, namelijk Carvium ad Molem. Uiteraard was er in die tijd nog geen sprake van een gemeente.

Het is nog even de vraag waar de mensen allemaal woonden. Waarschijnlijk woonde men toen op en bij de hooggelegen oevers van het water, afhankelijk van hoe de rivieren in die tijd liepen.

In de Middeleeuwen ontstonden dorpen in het gebied, Aerdt en Lobith als eersten. De grenzen liepen toen nog wel wat anders dan nu. Allereerst vanwege het water, want de Rijn splitste toen ook al. Dat gebeurde alleen een paar kilometer meer oostwaarts, zo'n beetje tussen waar nu Spijk en Lobith liggen. De westkant van wat nu het Gelders Eiland is hoorde bij de Betuwe, de oostkant bij De Liemers. De Rijn stroomde langs Zevenaar in de richting van Groessen.

In 1707 werd het Pannerdens Kanaal gegraven, waarbij de contouren van de huidige gemeente Rijnwaarden vorm kregen. Oude rivierarmen verzandden, nieuwe oevers waren gevormd. Op dit stukje land waren destijds diverse 'landheren'. De hertogen van Gelre en Kleve hadden elk zo hun eigen stukjes land, die ook nog wel eens van eigenaar (en daar mee nationaliteit) veranderden. De Kleefse enclaves worden ze wel genoemd. Deze enclaves zijn in 1816 en 1817 definitief aan het Koninkrijk der Nederlanden toegevoegd. Op het Gelders Eiland ontstonden de gemeenten 'Herwen en Aerdt' en 'Pannerden'.

In de jaren ’80 gingen de grenzen weer schuiven. Er moest één gemeente komen. Protesten mochten niet baten, in 1985 ontstond de gemeente Rijnwaarden (waarbij de klemtoon nog wel eens verschilde, ging het over Ríjn-waarden of Rijn-wáárden). Rijnwaarden was een mooie landelijke gemeente, aan het begin van Nederland, af en toe in het nieuws, vooral als het water van de Rijn weer steeg.
Een gemeente, bestaande uit 6 dorpen met elk een eigen karakter, maar ook veel overeenkomsten, zoals de schutterijen, de muziekverenigingen, de sportverenigingen: apart als het kon, samen als het beter was.

“Zes dorpen, met hun eigen geschiedenis, hun eigen karakter en hun eigen rijke verenigingsleven.”

En toen ging het niet meer. De kleinschaligheid werd te klein, de taken die de gemeente op het bordje kreeg werden te complex. Steeds meer werd er al in regionaal verband samengewerkt, maar uiteindelijk kwam er toch een vraag tot samenvoeging. Niet zoals in 1985 van bovenaf opgelegd, maar nu vanuit de noodzaak om kwaliteit te kunnen blijven leveren. De andere ‘oevers’ waren al voorgegaan. Bij de organisatie van het 3 Oever Festival spreken we namelijk over 3 ‘oevers’. De ‘Westoever’ werd in 2001 Lingewaard, onlangs is de ‘Zuidoever’ Berg en Dal geworden en volgend jaar zal het 3 Oever Festival op de ‘Oostoever’ alleen nog maar gemeente Zevenaar hebben.

Rijnwaarden zou het Gelders Eiland niet zijn als er niet iets cultureels georganiseerd zou worden om dit ‘afscheid van een gemeente’ waardig te laten plaatsvinden.
Ongetwijfeld niet geheel toevallig vindt er op de 3e zaterdag van september 2017 een bijzondere gebeurtenis plaats in de hele gemeente en in het bijzonder op de Markt van Lobith. De acteurs van d’Amateur, sinds dit jaar een projecttoneelgroep, zullen op gepaste wijze afscheid nemen van een gemeente en ‘kond’ doen van het nieuwe. Alle verenigingen van het Gelders Eiland zijn uitgenodigd om deel te nemen. Dat geldt ook voor alle inwoners van alle zes dorpen van een gemeente, die op zal houden te bestaan.

Hartkoor Kekerdom zingt alsof er een rivier gaat stromen

KJR
KEKERDOM

Hartkoor Kekerdom: kleine bron, maar helder en vasthoudend

Zingen alsof er een rivier gaat stromen, zo kun je de veelstemmige koorzang van het Hartkoor wel omschrijven. In de ruim twintig jaar van ons bestaan is het Hartkoor uitgegroeid tot een vrouwenkoor dat stevig geworteld is in het zuidelijk deel van de Gelderse Poort, namelijk de Duffeltpolder (en een beetje daarbuiten).

Dat was twee decennia geleden wel anders. De Duffeltpolder, en meer specifiek het dorp Kekerdom, had een rijk verenigingsleven en, zoals iedere parochie, ook een kerkkoor. Maar tijden veranderen en een aantal dorpelingen vormde een 'wereldlijk' koor. Dat was -noem het maar- de bron van het Hartkoor. Zoals bij iedere grote rivier was de bron klein, maar helder en vasthoudend.

In de afgelopen jaren stroomden de leden toe. Het koor bestaat inmiddels uit bijna 40 zingende vrouwen, twee begeleidende accordeonisten en een dirigent. Door onze aderen stroomt de liefde voor het Nederlandstalige lied, in vele vormen.

We zijn graag te gast bij diverse activiteiten door het jaar heen, in het woongebied van onze leden (Duffeltpolder en Nijmegen), maar ook daarbuiten. En dat varieert van een kerstoptreden bij een seniorenvereniging tot de viering van 200 jaar Nederlands grondgebied. We delen onze passie graag met een dorp aan 'de overkant' (of in het dialect 'over het waoter'), namelijk Hulhuizen. We zijn altijd op zoek naar nieuwe, verrassende locaties en gelegenheden. Dit jaar kunnen we Pannerden toevoegen aan onze lijst.

"Zingen alsof er een rivier gaat stromen."

Het water van de rivieren speelt altijd een belangrijke rol in de levens van de mensen die in dit gebied wonen. Daarbij kun je denken aan dat wandelingetje over de dijk bij zonsondergang, het verre omrijden naar de bruggen bij Nijmegen of Emmerich, de dreiging van een dijkdoorbraak in 1993 en 1995, de fietspont in Millingen om er te gaan werken of te zwemmen in de Bijlant. Bij helder, windstil weer, kun je de scheepsmotoren horen. Heel bijzonder, als je dan beseft dat dit gebied gevormd is door de kracht van het water, miljoenen jaren lang al, ver, heel ver voordat de mens zich er mee ging bemoeien. De mens heeft er in de loop van ruim 25 eeuwen profijt uit getrokken, de vele risico's trotserend.

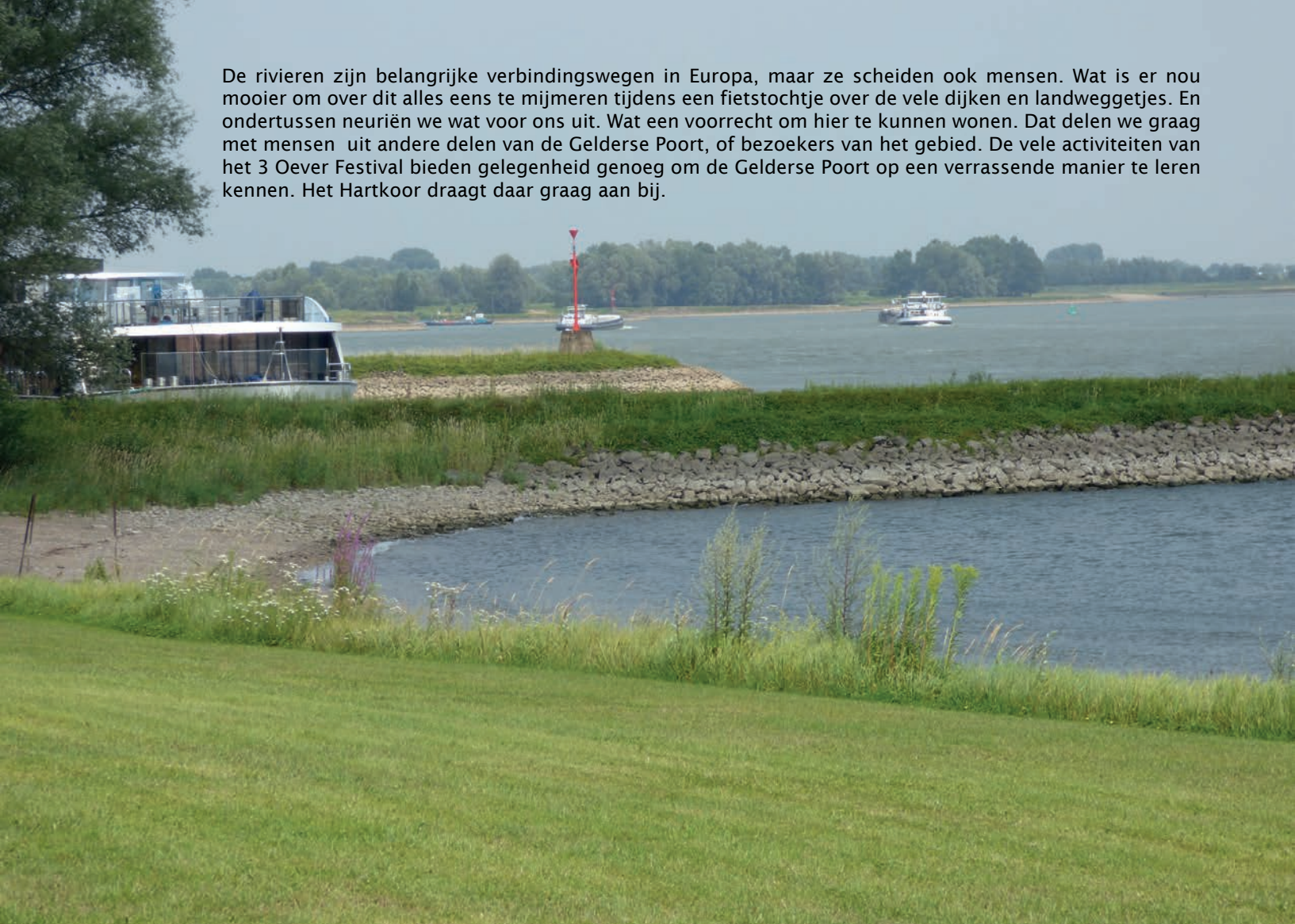

De rivieren zijn belangrijke verbindingswegen in Europa, maar ze scheiden ook mensen. Wat is er nou mooier om over dit alles eens te mijmeren tijdens een fietstochtje over de vele dijken en landweggetjes. En ondertussen neuriën we wat voor ons uit. Wat een voorrecht om hier te kunnen wonen. Dat delen we graag met mensen uit andere delen van de Gelderse Poort, of bezoekers van het gebied. De vele activiteiten van het 3 Oever Festival bieden gelegenheid genoeg om de Gelderse Poort op een verrassende manier te leren kennen. Het Hartkoor draagt daar graag aan bij.

Leren vliegen

Ik lust wel geen Red Bull, maar ‘k zou het drinken voor de vleugels.
Ik verlang naar het gevoel dat zo gewoon is voor de vogels,
Vliegen voor de vrijheid, vrij om op te stijgen.
Wil jij me leren vliegen?

Ik dans, ik denk, ik droom,
Je liefde geeft me vleugels.
Maar ‘k wil ze ook kunnen gebruiken.
Leid me, trek me, duw me door de wolken.
‘k Ben bevlogen van jou.
Wil jij me leren vliegen?

Tekst: VENT

Beleef Rijn Waal
vereniging met potentie

Ondernemers slaan de handen ineen in de Gelderse Poort

Bijna 40 recreatieondernemers in de Gelderse Poort hebben zich met elkaar vebonden in de vereniging 'Beleef Rijn Waal'. Deze vereniging bestaat dit jaar (2017) bijna 3 jaar. Het doel ven de vereniging is de gasten die de Gelderse Poort bezoeken een zo mooi mogelijke belevenis te bezorgen.

Een aantal ondernemers heeft in maart 2014 de handen ineen geslagen en de vereniging Beleef Rijn Waal opgericht. Al gauw waren er andere ondernemers die zich bij deze bijzondere vereniging aansloten. Op het moment van schrijven telt de vereniging 36 leden, variërend van hotels en campings tot ondernemers die bepaalde activiteiten aan te bieden hebben, zoals begeleide wandelingen.
De vereniging is nog in ontwikkeling. Er zijn veel plannen, maar er zijn ook nog veel barriéres te nemen. Echter, als de ondernemers elkaar beter leren kennen en samen kunnen werken heeft zo'n vereniging zeker meerwaarde. Je kunt daarbij denken aan arrangementen, of simpelweg gasten doorverwijzen naar een eet- of slaapgelegenheid, kanoverhuur of andere toeristische plekken.

De natuurlijke waarde van de Gelderse Poort

De Gelderse Poort wordt doorkruist door drie grote stromen, te weten de rivieren Waal en Nederrijn en het Pannerdens Kanaal. Dit maakt het gebied uniek voor Nederland. Er vindt dan ook veel natuurontwikkeling plaats langs de oevers van deze stromen. Zo is de Millingerwaard, ten zuiden van de Waal, een van de oudste natuurontwikkelingsgebieden langs de Waal. Maar ook in de Klompenwaard is eind jaren negentig een nevengeul gegraven, die de natuur van de uiterwaarden op bijzondere wijze heeft verrijkt. Er wordt hard gewerkt aan natuurontwikkelingsplannen voor de Huissense Waarden en de Rijnstrangen, die ook deel uitmaken van de Gelderse Poort. Meer informatie hierover vind je op de website van ARK Natuurontwikkeling: www.ark.eu/gebieden/gelderse-poort.

Veel van deze natuur is vrij toegankelijk voor de wandelaar of fietser. Zo kun je struinen door de strangen en wandelen door de weilanden in de Ooijpolder. Al met al maakt dit de Gelderse Poort tot een uniek recreatiegebied voor natuurliefhebbers en een inspiratiebron voor tientallen kunstenaars.

Foto: Eddy Witjes

Toekomst voor de recreatiesector in de Gelderse Poort

Gastvrijheidseconomie wordt een steeds belangrijker begrip in Nederland. Trends in de vrijetijdssector zijn onder andere: 'Klein is het nieuwe groot', ingetogenheid, liever streekproducten dan de 'plofkip' en meer behoefte aan kwaliteit en klantgerichtheid. De nog duidelijk voelbare gevolgen van de economische crisis en de terreurdreigingen werken kleinschaligheid in de hand. Toeristen zoeken hun vermaak dichter bij huis. Deze trends zijn heel interessant voor een gebied als de Gelderse Poort.

Ook provincie Gelderland ziet meer toekomst voor de recreatiesector in onze streek. Ontwikkeling van (bestaande) toeristische bedrijven, dagrecreatieterreinen en cultuurhistorische identiteiten (zoals Fort Pannerden, het Gemaal Oude Rijn, Buitengoed de Panoven en Kasteel Doornenburg) zijn aandachtspunten voor de provincie. Inmiddels bekende jaarlijkse evenementen als de Huissense Dag en Kom in de Kas kunnen de samenwerking tussen de ondernemers in de recreatiesector versterken. Dat geldt uiteraard ook voor de evenementen die vanuit de verening Beleef Rijn Waal jaarlijks worden georganiseerd, te weten het Lente-Evenement en het 3 Oever Festival. Het Lente-Evenement, aan het begin van het recreatieseizoen, is een gezellige jaarmarkt waar de leden van de vereniging de bezoekers laten kennismaken met het aanbod voor het nieuwe seizoen. Het 3 Oever Festival is een feestelijke afsluiting van het seizoen, waarbij de bezoeker van het festival de combinatie van cultuur en natuur voorgeschoteld krijgt. Vooral dit laatste evenement kan, mits de recreatieondernemers de handen ineen slaan, uitgroeien tot een van de leukste, aansprekende festivals in Nederland.

Belangrijk voor de vereniging Beleef Rijn Waal is het vertrouwen in de onderlinge samenwerking. Daarvoor moet je elkaar goed leren kennen, arrangementen met elkaar aan durven gaan en barriéres (zoals het water) weten te overwinnen. Dat wordt een mooie uitdaging, de komende jaren, voor deze jonge vereniging, want de Gelderse Poort heeft zeker de potentie om een van de mooiste toeristische trekpleisters van Nederland te worden.

Beleef Rijn Waal
Grenzenloos breed

Let
Overstekende
bediening

De kracht van de rivier

De Gelderse Poort-Rijn: de bemoeienis van de rivier met het landschap

Kim Cohen (1973) is Docent-Onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, met de geologie en geomorfologie van het laagland van Nederland als hoofdonderwerp. Kim heeft voor het 3 Oever Festival 2017 een veldcollege gemaakt over de Gelderse Poort-Rijn, gebaseerd op fysisch geografische onderzoeksresultaten uit de laatste 15 jaar. Een korte samenvatting.

Waar de rivier de Duits-Nederlandse grens oversteekt, passeert deze links en rechts twee heuvels: die van Kleef-Nijmegen (het Reichswald) en die van Elten (het Montferland). Al tienduizenden jaren. En precies daar splitst de ongedeelde loop zich voor de eerste maak, om als Waal en Nederrijn verder te stromen. Al ruim tweeduizend jaar is dat zo. Aan de rivier is ook nog wel wat vergraven: zo'n 300 jaar geleden bij de Pannerdense Kop bijvoorbeeld en zo'n 250 jaar geleden in de Bijlandse bocht. Maar het is toch vooral de Rijn zelf die zich hier stevig met het landschap heeft bemoeid.

De oevers? Zelf neergelegd door de Rijn. De geulen? Zelf afgetakt en verlegd. De heuvels aan weerszijden? Met wat hulp van landijs opgestuwd, maar bestaand uit zand en grind en een enkele kleilaag die de Rijn daar zelf had neergelegd. De onderbrekingen in de lange rijen ijs-gestuwde heuvels? Nadien door de Rijn weggesleten. De hellingen van de heuvels? Door de rivier aan haar voet steil gehouden; zelf ondergraven.

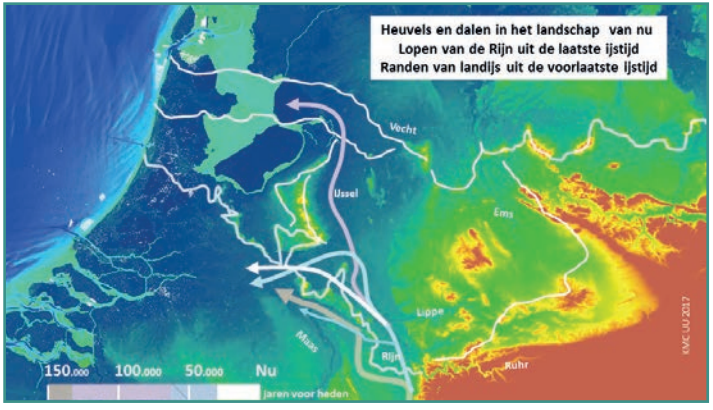

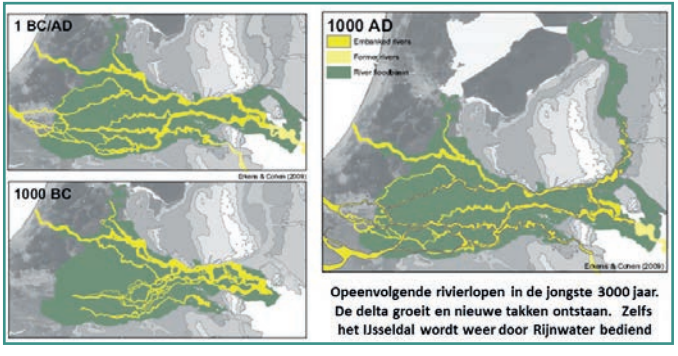

Er valt heel wat over te vertellen. Oudere en jongere en grotere en kleinere elementen in het landschap van de Gelderse Poort, ze kunnen langs een tijdlijn op een rij worden gezet. Welke geologische tijdvakken worden dan bestreken? Het Pleistoceen, het Holoceen, het Antropoceen. Archeologisch lopen we dan van de oertijd tot de ijzertijd. En in het historisch bereik bestrijken we de Romeinen (Generaal Drusus!), de Middeleeuwen (Keizer Karel!) en gaan we naadloods over tot in de Moderne tijd (ingenieur Brunings!). Ruimte voor de rivier? Wat dunkt, al ruim honderdduuz'nd jaar.

Beginnen we in de grote ijstijd van 150.000 jaar geleden, dan stroomt de Rijn nog helemaal niet tussen de heuvels van de Gelderse Poort door, maar ging hij het gebied aan de andere kant voorbij. De rivier lag op het hoogtepunt van ijsbedekking zuidelijk van het Reichswald door het dal dat vandaag door de Niers gebruikt wordt. Toen het ijs afsmolt, lag de grote brede bedding juist oostelijk van het Montferland, door het dal dat nu door de Oude IJssel gevolgd wordt. Tienduizenden jaren ging het daar eerst verder naar het noorden, door het IJsseldal. Vanaf 60.000 jaar geleden ging het ook 'Om het Montferland' heen, naar het westen. Pas rond 25.000 jaar geleden viel het allemaal helemaal op z'n huidige plek.

De Rijn had er toen wel lang genoeg omheen gedraaid. Voltooid was het ondergraafwerk aan de heuvels en het afvoeren van overbodig landijsopstuwsel en -afspoelsel. In dit koudste deel van de laatste ijstijd, werd de Gelderse Poort geopend en verbreed tot de vlakte van vandaag tussen Elten en Kleef.

Het Holoceen moest toen nog beginnen, met haar klimaatopwarming en zeespiegelstijging. Dat zou de Rijn nog eens totaal van karakter doen veranderen. Die begon te meanderen in plaats van te vlechten. Van een smal stuk in een dal dat verder doorliep, maakte de Rijn de Gelderse Poort tot het punt vanaf waar de deltavlakte begon. De aftakkende lopen gingen zich vormen. Overstromingen dijden hier steeds breder uit. De rivier ging zich vertakken in meerdere lopen, 'een gespleten persoonlijkheid'. Z'n oude lopen liet de Rijn krimpen en zelfs afsterven, 'gevoelig voor verlatingsangst'.

Meer weten of lezen? Boek en rapport hieronder bieden wellicht ingang.

- Stouthamer, E., Cohen, K.M. & Hoek, W.Z. (2015). De vorming van het land (geheel herziene 7e druk; 434 p.). Utrecht: Perspectief Uitgevers.
- Cohen, K.M., Stouthamer, E., Hoek, W.Z., Berendsen, H.J.A. & Kempen, H.F.J. (2009). Zand in Banen - Zanddieptekaarten van het Rivierengebied en het IJsseldal. (130 p. + CD-ROM). Arnhem: Provincie Gelderland

De passie van Ria Koopmans

Ria Koopmans maakt vogels voor de stichting 'Ruby and Rose'

Ria Koopmans vertelt een kort, maar heel persoonlijk verhaal. Ze beschrijft waarom ze zich zo inzet voor de stichting 'Ruby and Rose'.

Sinds 1998 woon ik in Millingen aan de Rijn in een prachtige landelijke omgeving. Het is een geschikte plek voor mijn passie, namelijk keramieken. In mijn atelier geef ik workshops keramiek. Deze cursussen sluiten we altijd af met een feestelijke stookdag. Mijn voorkeur gaat uit naar primitief stoken o.a. Raku en Pit-fire stoken Het resultaat is altijd een verrassing en nooit hetzefde.

Als kunstenaar maak ik voornamelijk vogels en torso's. Mijn vogels staan in mijn tuin en bij Restaurant 'De Gelderse Poort'. Daar zit ik graag op het terras, genietend van de Rijn en de scheepvaart. Ook geniet ik van wandelingen in de prachtige Ooijpolder.

Ik geef ook workshops keramiek voor een goed doel, namelijk voor 'Ruby and Rose'. 'Ruby and Rose' is is een stichting die geld inzamelt voor onderzoek naar gynaecologische kanker.

Zelf heb ik tweemaal eierstokkanker gehad en het is een wonder dat ik nog leef. Graag zet ik me daarom in om meer onderzoek naar deze ziekte en behandeling hiervan mogelijk te maken. De opbrengst van de workshops gaat geheel naar 'Ruby and Rose'. De opbrengst van de vogels die ik verkoop gaat ook naar 'Ruby and Rose'.

Ik vind het 3 Oever Festival een mooi initiatief. Tijdens het festival kun je me vinden op de dijk naar het pontje in Millingen. Ik zal daar een demonstratie Pit-fire stoken geven.

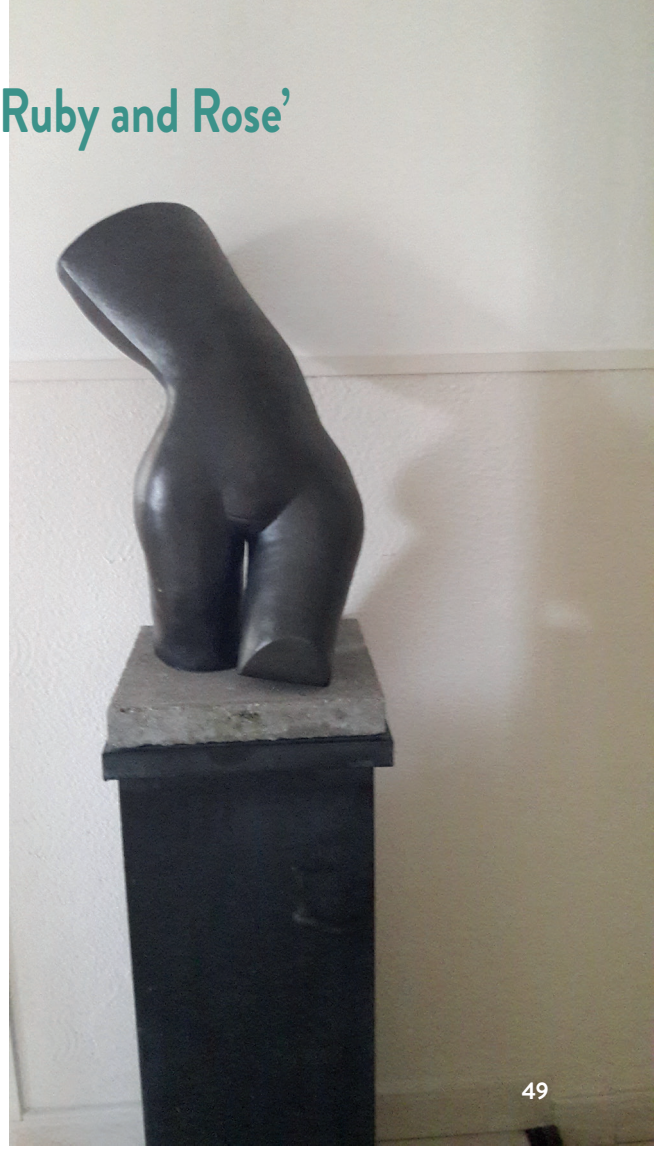

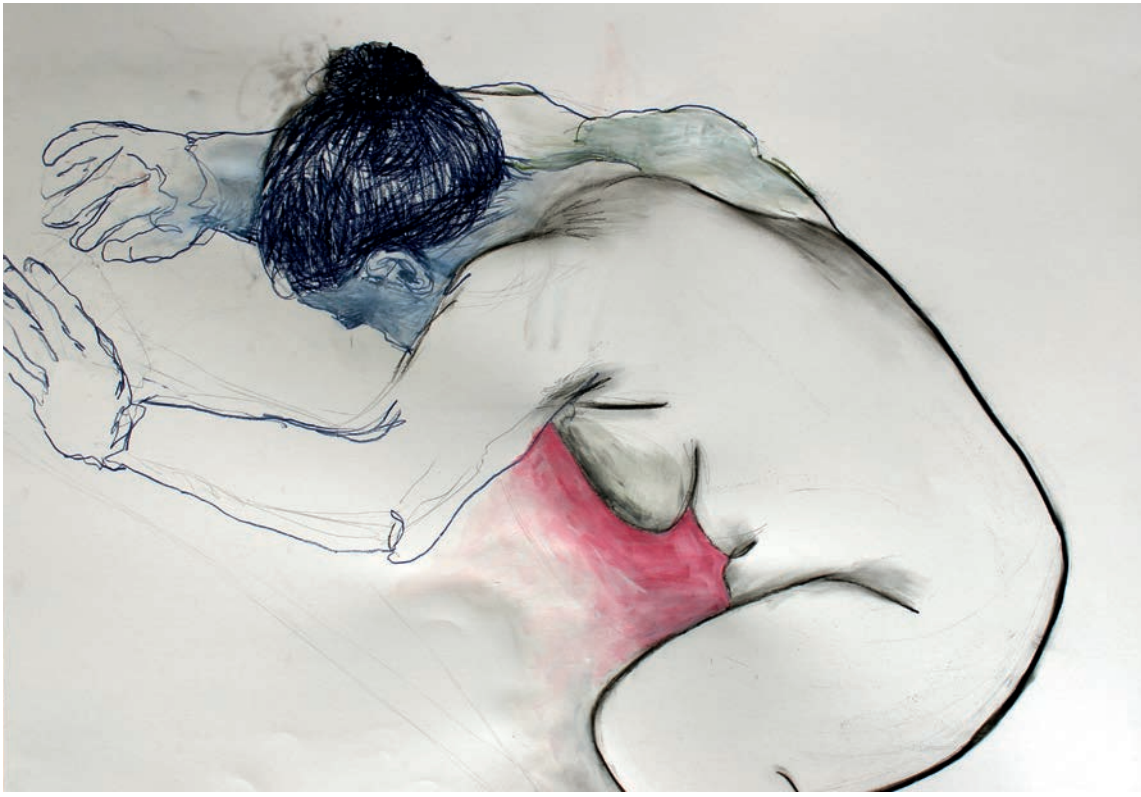

Kunstproject ‘Open en Bloot’

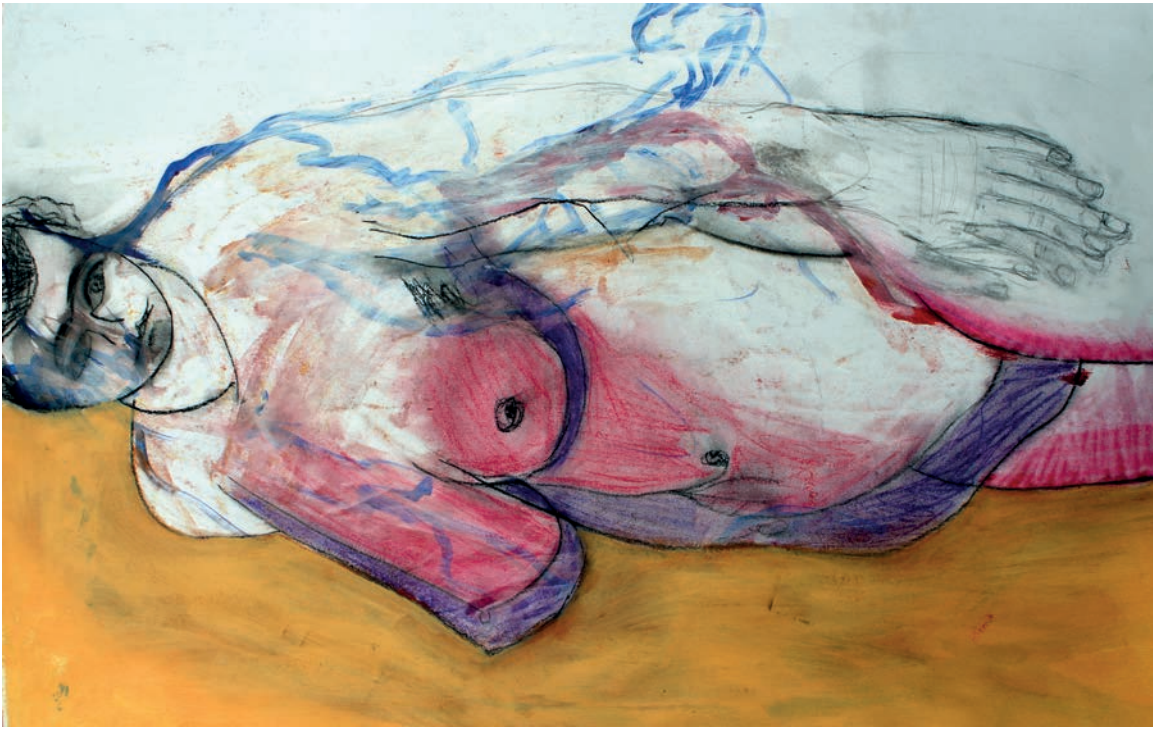

Samenwerking tussen kunstenaars

Samenwerking tussen kunstenaars in de Gelderse Poort is een mooi gebeuren. Riet Mooren en Mimi van Bindsbergen werken samen aan een mooi project. Ze vertellen in hun verhaal hoe dit verloopt en wat het oplevert.

De kunstenaressen Mimi van Bindsbergen en Riet Mooren werken al geruime tijd onder de titel Open en Bloot aan een boeiend, gezamenlijk kunstproject.
Het proces gaat als volgt: een van de beide kunstenaressen begint met het tekenen van een model en geeft het papier, waarop zij met haar tekening gestart is, door aan de ander. Die gaat vervolgens verder met de tekening waar de ander gebleven is.
Op deze manier ontstaat een omvormingsproces, waarbij de een niet reactief reageert op de ander, maar waarbij vanuit intuïtie en overzicht iets essentieels aan de tekening wordt toegevoegd.
Het eindresultaat is een tekening, waarin twee verschillende benaderingen samensmelten.
Doordat je met z'n tweeën aan een en dezelfde tekening werkt, moet je elkaar aanvoelen, vertrouwen en voeden.
Omdat zich steeds weer nieuwe variaties openbaren, ontstaat een dynamische tekening met een specifieke kwaliteit. Lijnen komen elkaar tegen, stoten elkaar af of versmelten met elkaar. De rustige, doortastende lijnen van Riet gaan een dialoog aan met de bewegende, zoekende lijnen van Mimi.
Dit unieke proces van duotekenen leidt tot verrassende, vernieuwende kunstuitingen, die kracht uitstralen.
Het werk is te zien in het gemaal Oude Rijn in Pannerden.

Land aon de grens

D'r zien zoveul plekskes waor je goed laeve kun,
toch is er maor één plek waor ik werkelijk thuus bun.
Misschien niet bijzonder, of erg interessant,
toch bun ik gelukkig op dit stukske land.

As kiend wist ik 't al: dit is mien stek,
bi-j d'n Eltense bölt, die magische plek.
De velden, 't waoter, de torentjes van Spiek,
en de Rien stroomt er veilig achter d'n diek.

Land aon de grens, land aon de grens,
hier bun ik thuus in dit land aon de grens.
Land aon de grens, land aon de grens,
hier bun ik thuus, alles naor wens.

Mien familie woont hier, ik kom hier vandaon.
Het zou mien spieten, a'k ooit weg moes gaon.
Minsen zonder thuus, die doen mien zo'n leed,
't gevuul dat ik heb, dat kenne ze niet.

En a'k now gao laope, bi-j d'n kerk, op d'n diek,
dan zie ik heuvels, waor ik ok kiek.
Ik zie de Reichswald en de Veluwezoom,
het vuult zo bijzonder, al liek 't gewoon.

"Alles naor wens" klink misschien veuls te mooi,
a'k toch zie hoe dit land steeds meer wöd ve'knooid.
Kantoren, A15, de Betuwelijn, "Ach, het zal de vooruitgang wel zijn."

Maor terug van vakantie, bun ik nog steeds bli-j,
wanneer ik de brug van Emmerich op ri-j.
't Land aon 't waoter, bi-j d'n Eltense bölt,
Daor he'k mien veur altied 't hart aon ve'spöld.

Paul Mulder, zanger en gitarist

Adressen van de ondernemers, kunstenaars en artiesten in deze uitgave

Alie Engelsman
Presentation Matters
Waterrus 44
6922 HK Duiven
Presentationmatters.nl.

Anciëlla Tap
Camping Waalstrand
Waaldijk 23a
6691 MB Gendt
www.waalstrand.nl

Conny Koster
Kunstatelier Ooy
Heilige Huisjes 38
6995 AB Ooy (Zevenaar)
www.kunstatelier-ooy.nl

Rietje van den Hengel
Hartkoor Kekerdom
www.hartkoorkekerdom.nl

Ria Koopmans-Broeren
Palsstraat 44
6566 WZ Millingen aan de Rijn

Hjalmar Bastiaans
Waard van Kekerdom
Weverstraat 94
6597 AG Kekerdom
waardvankekerdom.nl

Annet Murre
Schrijven in de schrijffabriek
Steenheuvelsestraat 7
6578 AA Leuth
schrijvenindeschrijffabriek.nl

Marjolijn Rigtering
Zalmstraat 22
6566 CD Millingen aan de Rijn
www.marjolijnrigtering.nl

Mimi van Bindsbergen
Schoolstraat 15b
6901 HD Zevenaar
www.mimi-art.eu

Riet Mooren
Panovenweg 31
6905 DW Zevenaar
www.rietmooren.nl

Eva Beunk
VENT
p/a Anjerstraat 19
6915 SL Lobith

Servaas Beunk
De Nieuwe Grens Trainingen
Anjerstraat 19
6915 SL Lobith
www.denieuwegrens.nl

Paul Mulder
Handgemaakte muziek
Willem de Zwijgerlaan 41
6904 CC Zevenaar
paulmuldermuziek.nl

Andrea Gulickx
Andrea Gulickx Photography
www.andreagulickx-photography.nl

Verder zijn er bijdragen van

- Kim Cohen
- Noud Bles
- Hans Hamers

COLOFON

Dit boekje is een uitgave van de **Stichting 3 Oever Festival.**

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de uitgever en/of hoofdredacteur verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of als electronische bijlage.

Hoofdredactie en vormgeving
Alie Engelsman, Presentation Matters
presentationmatters.nl

Foto's
Foto's zijn van de auteurs, ondernemers, kunstenaars en artiesten. Ook is gebruik gemaakt van afbeeldingen van Pixabay,com en Freepik.com.

Copyright © September 2017

De volgende hoofdsponsoren hebben de uitgave van dit boekje mogelijk gemaakt

KINKELDER the cutting experts

Gemeente Rijnwaarden

Prins Bernhard Cultuurfonds

provincie Gelderland

K3Delta Op goede gronden

De Bijland

Gemeente Berg en Dal

Zevenaar

Dit boekje heeft een waarde van €5,--